

EUROOPAN UNIONI

EUROOPAN PARLAMENTTI

NEUVOSTO

Bryssel, 24. toukokuuta 2022
(OR. en)

2022/0130 (COD)

PE-CONS 18/22

COPEN 155
EUROJUST 47
JAI 575
CODEC 409

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS asetuksen (EU) 2018/1727 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia, sotarikoksia ja niiden liitännäisrikoksia koskevien todisteiden säilyttämisestä, analysoinnista ja tallentamisesta Eurojustissa

**EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
ASETUS (EU) 2022/...,**

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

**asetuksen (EU) 2018/1727 muuttamisesta
siltä osin kuin on kyse joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia,
sotarikoksia ja niiden liitännäisrikoksia koskevien todisteiden säilyttämisestä,
analysoinnista ja tallentamisesta Eurojustissa**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 85 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä¹,

¹ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 19. toukokuuta 2022 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty ...

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2018/1727¹ perustettiin Eurojust ja vahvistettiin sen tehtävät ja toimivaltuudet.
- (2) Asetuksen (EU) 2018/1727 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että Eurojust on toimivaltainen käsittelemään kyseisen asetuksen liitteessä I lueteltuja vakavan rikollisuuden muotoja, joihin kuuluvat joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan ja sotarikokset. Asetuksen (EU) 2018/1727 3 artiklan 4 kohdan mukaisesti Eurojustin toimivalta kattaa myös kyseisen asetuksen liitteessä I lueteltujen rikosten liitännäisrikokset.
- (3) Venäjän federaatio aloitti 24 päivänä helmikuuta 2022 sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. On perusteltu syy uskoa, että Ukrainassa on käynnissä olevien vihollisuuksien yhteydessä tehty ja tehdään rikoksia ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksia.
- (4) Tilanteen vakavuus huomioon ottaen unionin olisi kiireellisesti toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin ja sotarikoksiin Ukrainassa syyllistyvät saatetaan teoistaan vastuuseen.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 138).

- (5) Useiden jäsenvaltioiden ja Ukrainan syyttäjäviranomaiset ovat aloittaneet tapahtumia Ukrainassa koskevia tutkintatoimia, tarvittaessa Eurojustin tuella. Eurojust teki Ukrainan kanssa yhteistyösopimuksen 27 päivänä kesäkuuta 2016. Kyseisen sopimuksen mukaisesti Ukraina on lähettänyt yhteysyyttäjän Eurojustiin helpottamaan Eurojustin ja Ukrainan välistä yhteistyötä.
- (6) Kansainvälisen rikostuomioistuimen, jäljempänä 'ICC', 17 päivänä heinäkuuta 1998 hyväksytyn Rooman perussäännön nojalla ICC:llä on valtuudet käyttää toimivaltaansa henkilöihin, jotka ovat syyllistyneet kyseisessä perussäännössä tarkoitettuihin vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin. ICC:n toimivalta täydentää kansallista rikosoikeudellista toimivaltaa. ICC:n syyttäjä on ilmoittanut aloittaneensa tutkinnan Ukrainan tilanteesta.
- (7) Koska useissa jäsenvaltioissa sovelletaan tuomioistuimen yleistoimivallan periaatetta ja koska ICC:n toimivalta on luonteeltaan täydentävää, on tärkeää koordinoida ja jakaa todisteita eri lainkäyttöalueiden kansallisten tutkinta- ja syyttäjäviranomaisten kesken ja ICC:n tai minkä tahansa muun tuomioistuimen tai tätä tarkoitusta varten perustetun lainkäyttöelimen kanssa, jotta voidaan varmistaa joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia, sotarikoksia sekä niiden liitännäisrikoksia koskevien tutkinta- ja syytetoimien tuloksellisuus, mukaan lukien rikokset, joita Ukrainassa saatetaan tehdä käynnissä olevien vihollisuuksien yhteydessä.

- (8) Sen varmistamiseksi, että joukkotuhonnan, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, sotarikosten ja niiden liitännäisrikosten syytteenpanoon liittyviä todisteita ja parhaita käytänteitä jaetaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja kansainvälisten oikeusviranomaisten kesken, Eurojustin olisi tehostettava yhteistyötään rikustuomioistuinten ja kansainvälisen oikeuden rikkomisten käsittelyä varten perustettujen lainkäyttöelinten kanssa. Tätä varten Eurojustin olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä ICC:n ja kaikkien muiden sellaisten tuomioistuinten ja lainkäyttöelinten kanssa, joiden tavoitteena on käsitellä kansainväliseen rauhaan ja turvallisuuteen vaikuttavia rikoksia. Sen vuoksi Eurojustin olisi helpotettava sellaisten ICC:n tai rikosasioita käsittelevien erityistuomioistuinten tai muiden lainkäyttöelinten esittämien, oikeudellista yhteistyötä koskevien pyyntöjen täytäntöönpanoa, jotka koskevat joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyviä todisteita.
- (9) On olemassa riski siitä, että joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyviä todisteita ei voida turvallisesti tallentaa alueella, jolla vihollisuudet ovat edelleen käynnissä. Näin on myös Ukrainassa käynnissä oleviin vihollisuuksiin liittyvien todisteiden tapauksessa. Sen vuoksi on asianmukaista perustaa keskitetty tallennusväline turvalliseen paikkaan. Keskitetty tallennusväline saattaa olla tarpeen myös unionin elinten ja laitosten, kansainvälisten viranomaisten tai kolmansien osapuolten, kuten kansalaisjärjestöjen, keräämille todisteille, jotta kyseiset todisteet olisivat toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja kansainvälisten oikeusviranomaisten saatavilla.

- (10) Eurojustilla on asiantuntemusta ja kokemusta rajatylittävien rikosten tutkinta- ja syytetoimien tukemisesta, mukaan lukien joukkotuhonta, rikokset ihmisyyttä vastaan, sotarikokset ja niiden liitännäisrikokset. Tällaiseen tukeen sisältyy todisteiden säilyttäminen, analysointi ja tallentaminen siltä osin kuin on kyse niiden hyväksyttävyydestä tuomioistuimissa ja luotettavuudesta.
- (11) Säilyttämällä, analysoimalla ja tallentamalla joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyviä todisteita ja mahdollistamalla tarvittaessa niiden jakamisen sovellettavien unionin tietosuojaa koskevien sääntöjen mukaisesti Eurojust voi tukea syytetoimiin tarvittavan näytön kokoamista kansallisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa ja tarjota lisätukea toimivaltaisille kansallisille viranomaisille ja kansainvälisille oikeusviranomaisille. Tällainen analysointi saattaa olla erityisen arvokasta todistajanlausuntojen luotettavuuden varmistamiseksi tai asiaankuuluvien yhteyksien luomiseksi. Tällä asetuksella ei kuitenkaan oteta käyttöön minkäänlaista kansallisten viranomaisten velvollisuutta jakaa todisteita Eurojustin kanssa.

- (12) Olisi perustettava uusi väliaikainen tallennusväline, joka mahdollistaa joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyvien todisteiden säilyttämisen, analysoinnin ja tallentamisen. Koska tällaisten todisteiden tallentamiselle on kiireellinen tarve, Eurojustin on säilytettävä ne asetuksen (EU) 2018/1727 23 artiklan mukaisesti perustetusta asianhallintajärjestelmästä erillisessä automatisoidussa tiedonhallinta- ja tallennusvälineessä, jäljempänä 'automatisoitu tiedonhallinta- ja tallennusväline'. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1727 ja neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta terroristapauksia koskevan digitaalisen tietojenvaihdon osalta sisältää säännöksiä, jotka koskevat uuden asianhallintajärjestelmän perustamista. Kun kyseinen uusi asianhallintajärjestelmä on perustettu, automatisoidussa tiedonhallinta- ja tallennusvälineessä tilapäisesti käsitellyt operatiiviset tiedot olisi integroitava siihen. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725¹ IX luvussa vahvistettuja yleisiä sääntöjä olisi sovellettava, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksessa (EU) 2018/1727 vahvistettujen erityisten tietosuojaa koskevien sääntöjen soveltamista.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).

- (13) Kun joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia, sotarikoksia ja niiden liitännäisrikoksia koskevia todisteita säilytetään, analysoidaan ja tallennetaan automatisoidussa tiedonhallinta- ja tallennusvälineessä ja kun kyseiset todisteet saatetaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja kansainvälisten oikeusviranomaisten saataville silloin kun se on tarpeen ja asianmukaista, olisi noudatettava tiukimpia kyberturvallisuus- ja tietosuojavaatimuksia Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan, asetuksen (EU) 2018/1725 ja erityisesti sen 91 artiklan ja asetuksessa (EU) 2018/1727 vahvistettujen tietosuojaa koskevien sääntöjen mukaisesti.
- (14) Satelliittikuvat, valokuvat sekä kuva- ja äänitallenteet voivat olla hyödyllisiä joukkotuhonnan, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, sotarikosten ja niiden liitännäisrikosten toteen näyttämiseksi. Sen vuoksi Eurojustin olisi voitava käsitellä ja tallentaa satelliittikuvia, valokuvia sekä kuva- ja äänitallenteita kyseistä tarkoitusta varten.

- (15) Eurojustin ja Europolin olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä toimeksiantojensa puitteissa, kun otetaan huomioon tarve välttää niiden toiminnan ja operatiivisen kapasiteetin päällekkäisyyttä, erityisesti kun tietoja käsitellään ja analysoidaan kansainvälisiä rikoksia varten perustetussa Europolin nykyisessä järjestelmässä, josta käytetään nimitystä ”vakavien kansainvälisten rikosten analyysihanke”, jotta voidaan tukea toimivaltaisia viranomaisia tutkinta- ja syytetoimissa, jotka koskevat joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia, sotarikoksia ja niiden liitännäisrikoksia. Sen vuoksi Eurojustin olisi voitava välittää Europolille tietoja, joita se saa suorittaessaan asetuksen (EU) 2018/1727 mukaista operatiivista tehtäväänsä eli tukiessaan jäsenvaltioiden toimia joukkotuhonnan, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, sotarikosten ja niiden liitännäisrikosten torjumisessa. Tällaisen yhteistyön olisi käsitettävä operatiivisten ja teknisten kysymysten säännöllinen yhteinen arviointi.
- (16) Asian kiireellisyyden eli automatisoidun tiedonhallinta- ja tallennusvälineen perustamista Eurojustiin joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyvien todisteiden käsittelemiseksi, jotta varmistetaan vastuuvollisuus tällaisista Ukrainassa tehdyistä rikoksista, koskevan tarpeen vuoksi olisi poikettava Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyssä, kansallisten parlamenttien asemasta Euroopan unionissa tehdyssä pöytäkirjassa N:o 1 olevassa 4 artiklassa määrätystä kahdeksan viikon määräajasta.

- (17) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan ja 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti on ilmoittanut haluavansa osallistua tämän asetuksen hyväksymiseen ja soveltamiseen.
- (18) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän asetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (19) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, eli mahdollistaa sitä, että Eurojust voi säilyttää, analysoida ja tallentaa joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyviä todisteita, mahdollistaa tällaisten todisteiden jakaminen ja perustaa Eurojustin nykyisestä asianhallintajärjestelmästä erillinen automatisoitu tiedonhallinta- ja tallennusväline, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (20) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu asetuksen (EU) 2018/1725 42 artiklan mukaisesti, ja hän on antanut lausunnon 13 päivänä toukokuuta 2022.
- (21) Jotta Eurojustissa voidaan kiireellisesti ottaa käyttöön joukkotuhontaan, ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin, sotarikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyvien todisteiden säilyttämisen, analysoinnin ja tallentamisen mahdollistava uusi automatisoitu tiedonhallinta- ja tallennusväline vastuuvollisuuden varmistamiseksi tällaisista Ukrainassa tehdyistä rikoksista, tämän asetuksen olisi tultava voimaan kiireellisesti sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla
Asetuksen (EU) 2018/1727 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2018/1727 seuraavasti:

1) lisätään 4 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”j) tukee jäsenvaltioiden toimia joukkotuhonnan, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, sotarikosten ja niiden liitännäisrikosten torjumisessa muun muassa säilyttämällä, analysoimalla ja tallentamalla kyseisiin rikoksiin ja niiden liitännäisrikoksiin liittyviä todisteita sekä mahdollistamalla tällaisten todisteiden jakamisen tai asettamalla ne muulla tavoin suoraan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ja kansainvälisten oikeusviranomaisten, erityisesti Kansainvälisen rikostuomioistuimen, saataville.”;

2) lisätään 80 artiklaan kohta seuraavasti:

”8. Poiketen siitä, mitä 23 artiklan 6 kohdassa säädetään, Eurojust voi perustaa 23 artiklassa tarkoitetusta asianhallintajärjestelmästä erillisen automatisoidun tiedonhallinta- ja tallennusvälineen operatiivisten henkilötietojen käsittelemistä varten 4 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitetun operatiivisen tehtävän suorittamiseksi, jäljempänä ’automatisoitu tiedonhallinta- ja tallennusväline’.

Automatisoidun tiedonhallinta- ja tallennusvälineen on oltava tiukimpien kyberturvallisuusvaatimusten mukainen.

Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU) 2018/1725 90 artiklassa säädetään, Eurojust kuulee Euroopan tietosuojavaltuutettua ennen automatisoidun tiedonhallinta- ja tallennusvälineen käyttämistä. Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa lausunnon kahden kuukauden kuluessa tietosuojavastaavan ilmoituksen vastaanottamisesta.

Kolmannessa alakohdassa tarkoitettussa tietosuojavastaavan ilmoituksessa on esitettävä vähintään seuraavat tiedot:

- a) yleinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista;
- b) arvio rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvista riskeistä;
- c) toimet, joiden avulla b kohdassa tarkoitettuihin riskeihin on tarkoitus puuttua;
- d) suojatoimet, turvatoimenpiteet ja mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu, ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Tämän asetuksen ja asetuksen (EU) 2018/1725 tietosuojaa koskevia säännöksiä sovelletaan automatisoidussa tiedonhallinta- ja tallennusvälineessä tapahtuvaan tietojenkäsittelyyn siltä osin kuin ne eivät liity suoraan asianhallintajärjestelmän tekniseen rakenteeseen. Automatisoituun tiedonhallinta- ja tallennusvälineeseen tallennettuja tietoja koskevien pääsyoikeuksien ja määräaikojen on oltava niiden tilapäisiin työtiedostojen pääsyoikeuksiin sovellettavien sääntöjen mukaisia, joiden tueksi tiedot on tallennettu, ja vastaavien määräaikojen, erityisesti tämän asetuksen 29 artiklassa esitettyjen määräaikojen, mukaisia.

Tässä kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan niin kauan kuin tilapäisistä työtiedostoista ja hakemistosta koostuvan uuden asianhallintajärjestelmän käyttöä jatketaan.”;

3) muutetaan liite II seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan n alakohta seuraavasti:

”n) DNA-tunnisteet, jotka on saatu DNA:n koodaamattomasta osasta, valokuvat ja sormenjäljet, ja 4 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettujen rikosten ja niiden liitännäisrikosten osalta videot ja äänitallenteet.”;

b) korvataan 2 kohdan f alakohta seuraavasti:

”f) asianomaiseen henkilöön liittyvien rikosten kuvaus ja luonne, rikosten tekopäivä ja -paikka, rikosten rikosoikeudellinen määrittely, tutkinnan edistyminen ja 4 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettujen rikosten ja niiden liitännäisrikosten osalta tiedot rikollisesta toiminnasta, mukaan lukien äänitallenteet, videot, satelliittikuvat ja valokuvat;”.

2 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa perussopimusten mukaisesti.

Tehty ...

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
